

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

59-2

BRNO 2018

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 59
Volume 59

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí. Falzum arabské mince z druhé poloviny 8. století (obr. 81, str. 277).

Cover Photography

Uherské Hradiště, Mariánské náměstí (Square). Falsum of the Arabic coin from the 2nd half of the 8th century (Fig. 81, Pg. 277).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2018
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2018 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Resumé

Krnov (Kat. Opavské předměstí, Bez. Bruntál), „Schellenburg“ (Parz. Nr. 2758). Mittelalter. Lese funde – Keramik, Münzen.

KROMĚŘÍŽ (OKR. KROMĚŘÍŽ)

Štěchovice, parc. č. 441/4, 441/7, 3600. Novověk. Vesnice. Záchranný výzkum.

Lokalizace nálezu: ZM ČR 1:10 000, list 25-31-06, v okolí bodu 381/35 mm od Z/J s. č.

V průběhu záchranného výzkumu byla zjištěna na ploše stavby přítomnost archeologických objektů v podobě reliktní kamenného zdiva (základového), které bylo v jihovýchodní části přerušeno cihlovou jímkou s vnitřní omítkou a v severozápadní části cihlovou stokou. Pravděpodobně nejstarší archeologickou situací představoval reliktní zástavby z nepálených cihel, který byl porušen mladšími zásahy. Jelikož byly výše popsané situace zachyceny a dokumentovány pouze v úrovni 40 cm (maximální dosažená hloubka pro budoucí zpevněnou plochu), není možné je přesněji datovat, ale přesto ukazují bohatý novověký stavební vývoj dotčených parcel.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Resumé

Kroměříž (Bez. Kroměříž), Štěchovice, Parz. Nr. 441/4, 441/7, 3600. Neuzeit. Dorf. Rettungsgrabung.

KUNŠTÁT (K. Ú. KUNŠTÁT NA MORAVĚ, OKR. BLANSKO)

Státní zámek Kunštát, parc. č. 1213–1216. Novověk. Zámecká zahrada. Geodetické práce.

Provedena geodetická měření spojená s řešením chystaného projektu terénních úprav, které by měly proběhnout v prostoru zámeckých zahrad (Zámecká zahrada Habrůvka Kunštát) a východního předzámčí (WGS-84: 49.5014972N, 16.5127797E). Předmětem zájmu byla systematická nivelace povrchu terénu, zaměření zjišťovacích sond a líce terasních/ohradních zdí s chodníkem doplněným systémem krátkých vyrovnávacích schodišť a průchodních branek.

Dana Vitulová, Petr Kos

Resumé

Kunštát (Kat. Kunštát na Moravě, Bez. Blansko), Schloß Kunštát, Parz. Nr. 1213–1216. Neuzeit. Schloßgarten. Vermeßungsarbeiten.

KUŘIM (OKR. BRNO-VENKOV)

Ulice Knínická, parc. č. 2698/30, 2698/31. Raný středověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Lokalizace: S-JTSK 1149207.70:603332.76, 1149207.19:603327.70, 1149153.13:603332.62 a 1149152.77:603327.89.

V říjnu roku 2017 uskutečnili pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchranný archeologický výzkum na pozemcích parcely č. 2698/30 a 2698/31 přiléhajících k jižní straně západního úseku ulice Knínická v souvislosti s výstavbou provizorní komunikace k budovanému areálu firmy Topvet.

Skrývka odhalila celkem 53 zahloubených sídlištních objektů, které ovšem až na několik výjimek bylo možné pouze zdokumentovat a ověřovat v úrovni povrchu. Většina z nich byla pravěkého, respektive protohistorického stáří (viz oddíly Neolit a Doba železná v prvním čísle tohoto ročníku), jednu jámu pak bylo možné na základě získaných zlomků keramických nádob datovat do raného středověku.

Michal Přichystal

Resumé

Kuřim (Bez. Brno-venkov), Knínická Straße, Parz. Nr. 2698/30, 2698/31. Frühmittelalter. Siedlung. Rettungsgrabung.

LIPOVEC (K. Ú. LIPOVEC U BLANSKA, OKR. BLANSKO)

Intravilán, parc. č. 128/1. Středověk – novověk. Stodola. Záchranný výzkum.

Lokalizace: WGS-84: 49.3841606N, 16.8038858E

V roce 2017 proběhl v obci Lipovec záchranný výzkum při stavbě rodinného domu v zahradě truhlářské dílny Truhlářství Kolmačka č. p. 130. Po skrytí povrchové vrstvy zeminy se v terénu vyrýsovaly kamenné základy obdélného objektu s dělicí příčkou. Novověký charakter objektu koresponduje s objekty na II. vojenském mapování Moravy z let 1836–1852, kde se

jedná s největší pravděpodobností o osaměle stojící hospodářskou budovu – snad stodolu.

Během dokumentace základů zdiva této stavby byly učiněny v podložním horizontu ojedinělé nálezy zlomků vrcholně středověké tuhé keramiky. Snad se jednalo o intruzi rozptýlenou při obdělávání záhumenku.

Petr Kos

Resumé

Lipovec (Bez. Blansko), Intravilan, Parz. Nr. 128/1. Mittelalter, Neuzeit. Scheune. Rettungsgrabung.

LITENČICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

Intravilan, parc. č. 2561. Vrcholný středověk, novověk. Sídliště, vesnice. Záchranný výzkum.

Lokalizace stavby: ZM ČR 1:10 000 list 24-42-24, střed parcely v bodě 58/91 mm od Z/J s.č.

V průběhu záchranného archeologického výzkumu při stavbě Hasičské zbrojnice v centru městysu Litence byly doloženy situace, dokumentující historický vývoj obce. Většina prozkoumaných situací náleží obecně středověkému či vrcholně středověkému období (nejstarší prvky lze datovat již do druhé poloviny 13. století). Dva objekty pak lze datovat do novověku, přičemž obsahovaly podíl intruzí z vrcholného středověku. Sběrem na výhozech a v ploše stavby pak byla získána kolekce odpadu z perleťářské (knoflíkářské) dílny náležející novověkému období. Předmětná parcela č. 2561 se nachází jižně od kostela sv. Petra a sv. Pavla, na jižním svahu drobného sedla oddělující „církevní okresek“ od návrší, na kterém stála původní gotická tvrz (Plaček 2001, 353–354), jejíž fungování odpovídá zjištěné dataci středověkých situací. V jednom z objektů byl nalezen drobný kopytovitý klínek (viz oddíl Neolit v prvním čísle tohoto ročníku), patrně záměrně uložený ve formě „hromového klínu“ a související s magickou ochranou stavení.

Adam Fojtík, Miroslav Popelka

Literatura

Plaček, M. 2001: *Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí*. Praha: Libri.

Resumé

Litence (Bez. Kroměříž), Gemeinde, Parz. Nr. 2561. Spätmittelalter, Neuzeit. Siedlung – Dorf. Rettungsgrabung.

LOŠTICE (OKR. ŠUMPERK)

Pivovarská ulice, č. p. 7. Středověk. Novověk. Město. Řemeslný areál (?). Povrchový průzkum. Uložení nálezů: Vlastivědné muzeum v Olomouci.

V roce 2017 získalo Vlastivědné muzeum v Olomouci od p. E. Kolářové z Loštic rozsáhlou kolekci středověké a novověké keramiky. Tyto nálezy pocházejí ze sběrů v průběhu 70.–80. let 20. století, kdy byl upravován pozemek domu č. p. 7 na Pivovarské ulici. Právě do prostoru jižně od náměstí Míru v Lošticích (asi 100 m severněji od místa popisovaného nálezů) bývá lokalizována zahrada K. Hladiše, kde se poprvé podařilo vykopat známé loštické poháry. Ostatně i další výzkumy provedené v těchto místech A. Langem, H. Lansfeldem, V. Gošem a V. Kaplem odkryly poměrně mohutná kulturní souvrství i objekty obsahující středověkou keramiku, včetně defektních výrobků, což naznačuje možné umístění hrnčářských dílen. Doplníme ještě, že v nevelké vzdálenosti od místa nálezů kolekce keramiky z Pivovarské ulice byly mezi lety 1927–1933 z blízké řeky Třebůvky vyzvednuty dva loštické poháry (srov. např. Goš 1978, 135, 145–150, 152; Goš 2007, 35–38, obr. 7: B; Faltýnek 2009, 269–270).

V darované kolekci keramiky z Pivovarské ulice jednoznačně dominuje keramika ze světle béžové písčité hlíny s krupičkovitým povrchem. Tento typ hrčiny je typický pro olomouckou keramiku v průběhu 14. století (např. Šlézar 2005, 106). Typologicky se nejčastěji vyskytují hrnce či hrnky s okrajem ve tvaru okruží (obr. 63: 4, 8) a výrazně méně registrujeme okraje přehnuté (obr. 63: 3), dále džbány (obr. 63: 9), poháry (63: 12), zvoncovité poklice (obr. 63: 11), mísy a zlomky kahanů (obr. 63: 10). Výzdoba se omezila na tzv. šroubovici, červené malování a vlnice či vodorovné rýhy na ploše okrajů (obr. 63: 5, 7), někdy doplněné výčnělkem (obr. 63: 8). Tato keramika nenese žádné stopy po deformaci nebo jiných výrobních vadách, které by mohly naznačovat její produkci v blízkém okolí.

Zcela marginální měrou se v kolekci objevuje loštická hrčina. Podle okrajů a síly střepů lze předpokládat, že jde vždy o fragmenty loštických hrnců (obr. 63: 6). Majitelka domu má dosud u sebe jednu spečeninu obsahující fragmenty loštických pohárů a mazanici (obr. 64). Pouze tento nález mohl indikovat možnou hrnčářskou výrobu někde v blízkém okolí Pivovarské ulice. Podobný exemplář s torzy pohárů se nachází ve Vlastivědném muzeu v Olomouci, ale bez bližších nálezových okolností (např. Bláha, Goš 1999, 595).

Nejmladší nálezy jsou reprezentovány tenkostěnnou keramikou se zakuřovaným šedočerným povrchem. Pouze ojediněle se vyskytuje tato hrčina v režném provedení oranžové až cihlové barvy. V okrajové profilaci drtivou měrou převažují okraje ovalené a ven